

Elmarknad

Elmarknaden är viktig för att elleveranserna ska fungera. Men när elpriset blir orimligt högt eller svänger kraftigt har något gått allvarligt fel.

Svenska elkunder har i decennier kunnat lita på att elen fungerar. Kostnaden har också gått att förutse. Så är det inte längre. Kapaciteten att producera el när den behövs är särskilt i söder för liten. Priset blir nu istället så högt att människor tvingas avstå från att använda el. Det är ett allvarligt politiskt misslyckande. Människor ska ha tillgång till el när och där de behöver den.

Elmarknaden – långt ifrån avreglerad

I grunden är det sunt att vi har en elmarknad där köpare och säljare av el kommer överens om vad den ska kosta. Marknadskrafterna löser de brister som uppstår. Den som verkligen behöver får el och elproducenterna får – åtminstone i teorin – incitament att göra något åt bristerna.

Men elmarknaden är omgärdad av regler och politisk styrning som i praktiken gör det väldigt svårt för marknaden att lösa de problem som finns. Lösningen är att investera i elproduktion, särskilt i planerbar produktion – där kärnkraften är det enda fossilfria alternativet. Investeringarna kräver politisk stabilitet. Ingen vågar chansa på att investera när reglerna när som helst kan ändras genom nya subventioner eller skatter riktade mot enskilda kraftslag.

De fossilfria kraftslagen måste hanteras teknikneutralt och ska ha jämförbara regler. Marknadsmodellen behöver kompletteras med en modell för att ersätta de nyttor kraftslagen gör i kraftsystemet utöver att leverera el – systemtjänster.

Elmarknaden har aldrig varit så omgärdad av politisk styrning som idag. Marknaden fungerar i så mån att det inte brukar uppstå några strömavbrott på grund av brist på el. Men, samtidigt behöver den kopplas ihop bättre med det tekniska kraftsystemet. Det ska löna sig att bete sig på ett sätt som gynnar kraftsystemet och som förbättrar leveranssäkerheten.